

ТЕРМІНОСИСТЕМИ НІМЕЦЬКОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ НАУКИ І ПРАКТИКИ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ

*Л. М. Дяченко, кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник відділу педагогічного
джерелознавства та біографістики*

Для розуміння глибинних причин освітніх процесів як в Україні, так і в зарубіжних країнах, важливого значення набуває їх вивчення в історичній ретроспективі. У формуванні джерельної бази таких досліджень допоможе колекція «Видання іноземними мовами ХVІІ – початку ХХ ст.» фонду Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського.

У 2020 р. науковими співробітниками бібліотеки сформовано перелік рідкісних видань німецькою мовою ІІ половини ХІХ ст. – початку ХХ ст. Цей історичний період ознаменувався значними реформаційними перетвореннями у системі освіти Німеччини, а терміносистеми німецької педагогічної науки і практики є відображенням суспільних тенденцій, що визначили тогочасний розвиток освіти в країні. Значного розвитку набули нові галузі педагогіки, виникли нові напрями та поняття, зокрема: експериментальна педагогіка, школа дії, громадянське виховання, корисний громадянин, трудова школа тощо.

Поява центрів психологічних і педагогічних досліджень в Німеччині на межі ХІХ та ХХ ст. зумовила виникнення експериментальної педагогіки, в центрі уваги якої перебували не проблеми навчання дитини, а вивчення самої дитини, її психології. Найвидатнішими її представниками були Вільгельм-Август Лай (1862–1926) та Ернст Мейман (1862–1915). Зокрема у працях «Методика викладання природознавства та критика реформаторських зусиль на основі сучасної психології» (1899) [5] та «Експериментальна дидактика» (1903) [4] В.-А. Лай критично висловлювався про тогочасну загальноосвітню школу і пропонував замінити її «школою дій», де учні мали змогу діяти творчо і самостійно та набувати власного досвіду пристосування до середовища. На переконання Е. Меймана, експериментальна педагогіка має вивчати проблеми фізичного й психічного розвитку дитини, особливості її мислення, сприймання, відчуття тощо. Це твердження відображене вченим у праці «Інтелект і воля» (1913) [6].

На початку ХХ ст. у Німеччині утвердився такий педагогічний напрям, як «громадянське виховання», з'явилося поняття «трудова школа». Найвідомішим представником цього напрямку є Георг Кершенштейнер (1854–1932). У своїй праці «Громадянське виховання німецької молоді» (1901) [3] він стверджує, що головне завдання шкільного виховання – сформувати в учнів розуміння значення держави, усвідомлення громадянського обов'язку і любові до батьківщини. Кожен громадянин має бути «корисним», тобто працювати на благо держави. Для цього, за словами вченого, учням треба дати мінімум знань і максимум умінь і навичок ручної праці, тому школа має бути «трудовою». Отож, в школі має здійснюватися загальна трудова підготовка до майбутньої

професійної діяльності. Ці положення розкриті ним у таких працях: «Концепт трудової школи» (1913) [1], «Основна аксіома освітнього процесу та її наслідки для організації школи» (1917) [2].

З усіма вищезазначеними виданнями можна ознайомитись у Державній науково-педагогічній бібліотеці України імені В. О. Сухомлинського.

Список використаних джерел

1. Kerschensteiner G. Begriff der Arbeitsschule. 2. Aufl. Leipzig ; Berlin : B. G. Teubner, 1913. 202 S.
2. Kerschensteiner G. Das Grundaxiom des Bildungsprozesses und seine Folgerungen für die Schulorganisation. Schriften zur Förderung des Bildungswesens im neuen Deutschland. Berlin : Union Dt. Verl.-Ges., 1917. 198 S.
3. Kerschensteiner G. Staatsbürgerliche Erziehung der deutschen Jugend : Gekrönte Preisarbeit. Erfurt : Carl Villaret, 1901. 108 S.
4. Lay W. A. Experimentelle Didaktik. Ihre Grundlegung mit besonderer Rücksicht auf Muskelsinn, Wille und Tat. Vol. 1. Allgemeiner Teil. Wiesbaden : Otto Nemnich, 1903. 595 S.
5. Lay W. A. Methodik des naturgeschichtlichen Unterrichts und Kritik der Reformbestrebungen auf Grund der neueren Psychologie. Karlsruhe : Otto Nemnich, 1899. 123 S.
6. Meumann E. Intelligenz und Wille. 2. Aufl. Leipzig : Quelle & Meyer, 1913. 361 S.

УПРОВАДЖЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОЇ ТА ЗМІШАНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ: РЕТРОСПЕКТИВНИЙ АНАЛІЗ

*Т. О. Золотаренко, студентка першого курсу магістратури
НПУ ім. М. П. Драгоманова, провідний бібліотекар відділу науково-методичної,
соціокультурної та міжнародної діяльності Державної науково-педагогічної
бібліотеки України ім. В. О. Сухомлинського НАПН України*

*Науковий керівник: кандидат педагогічних наук,
професор Т. М. Васютіна*

Дистанційна та змішана навчальні технології, як інтерактивний освітній формат, на території України особливо активно почали розвиватися за умов карантинних обмежень, спричинених Коронавірусною хворобою (COVID 19). У зв'язку із цим побутує думка, що зазначені технології відносно нещодавно почали впроваджуватися в освітню практику. Водночас, аналізуючи літературу з порушеної проблеми, можна зауважити протилежне.

Першу офіційну спробу впровадження дистанційної освіти пов'язують із уведенням у широку освітню практику ілюстрованих підручників «Світ чуттєвих речей в картинках» («Orbis Sensualium Pictus») (видана в 1658 р. чеським педагогом, фундатором наукової педагогіки Яном Амосом Коменським). Однак книги, як джерела різноманітних знань, існували і до цього. Їх активно використовували задля досягнення дидактичних цілей навіть не зважаючи на те, що вони не були створені відповідно до принципу наочності і часто не відповідали віковим особливостям здобувачів освіти. У 1840 році Ісаак Пітман, пропонуючи ввести у навчання стенографічне письмо, почав відправляти поштою завдання своїм учням і назад отримувати листи з виконаною роботою. Отже, багато науковців перший досвід упровадження дистанційного навчання в освітню практику пов'язують саме з постаттю цього